

della. 42°31 × 4°36-37.

Etimològicament *mussol* (mena d'òliba) hi daria un sentit sense connexió concebible, i molt menys encara si fos 'gamarús' o 'bisaroca'; deu haver-hi voltors, però res a veure entre un voltor i un mussol; a abandonar del tot. Recorda el nom del poble de Músser en el Baridà o baixa Cerdanya. Ara bé, aquest és *Munciara* l'acta de consagració de La Seu d'Urgell, que té aire basc, com el seu poble bessó *Arànsar*, el qual ve d'ARANTZ-ARI (probablement < *Arantz-adi* 'espinar'). Llavors *Múnciar* podria ser un basco-aquitano-ibèric MUN-TZI-AR; i com que el basc *muno* / *buno* (> català *bony*, cast. *moño*, etc.), dóna bona base per al primer element d'aquest MUN-TZI-AR; a base de la idea de 'aturonament, massís de turons' afegint-hi *-tzi* element de formació abstracta (cf. *gallorsa* GALLUR-TZI-A) tindrem MUN-TZI-OL-A, que seria 'cabana o empostissat de l'aturonament'.

Cf. així mateix *Mussers*, partida muntanyenca a Civís.

Mussons, V. *Muçons* (art, *Muç*) *Mussuptà*, V. vol. I, 214-215 *Mustieles*, V. *Mislata Mut*, cognom peculiar de Mallorca i del Migjorn valencià, V. ape. a *ModoBeni*~ *Mutilibi*, V. *Montilibi Mutler*, V. *Motller Mutxals*, *Mutxelló*, V. *Montx-*

MUTXAMEL

Vila de l'Horta d'Alacant, 10 k. al Nord de la ciutat i a 5 de la costa.

Pron. *mučamē*, a Xixona i a Alacant, J.G.M., amb gentilici *mučamelēros*. Oït «*mučamē*» en les enqs. de 1963 a tots els pobles circumdants, entre ells la de la vila mateixa (XXXV, 102-7); id. A.M.Alcover (BDLC 1909, 271).

En donen excel·lents notícies geogràfiques i econòmiques Cavanilles (II, 849. 251) (amb vistes de la situació, dissenyades per ell. en la 2a. ed., 316); gràcies a la presa, en el riu Montnegre, Mutxamel té 1100 tafulles conreables en el terme (Madoz XII, 776). V. sobretot Figueres Pacheco (GGRV 582-99) que hi dóna cita de R. Altamira (*Derecho Consuetudinario de la Prov. de Alicante*, 21) relativa a costums jurídics locals; i de Viravens, *Cron. de Alicante* (56) sobre la relació entre les dues municipalitats.

Manquem de dades documentals sobre la forma antiga del nom: només em consta, també per aquests autors, que la seva forma genuïna és *Mutxamel* (que ells grafien amb *-cb-*). Car si bé Figueres en dóna valuoses dades històriques de 1653-1706 i 1812, ni extracta el doc. ni indica la forma en què hi apareix el nom; almenys, però, sabem que fou declarada «villa real» l'a. 1629 (ib., n. 586); i Lz. Vargas, c. 1774, en forní bibliografia. Les primeres grafies que em

consten, el donen ja en la forma artificiosament castellanitzada *Muchamiel*: amb 400 cases de cristians vells, (senyoria de Su Magestad) en la llista de Reglà (p. 112); i en el memorial governamental de c. 1600, amb 471 cases, acumulant-lo amb St. Joan i Benimagrell (*El Arch.* iv, 380a).

ETIM. Per a la qual i per a tota recerca històrica i lingüística, és la forma *Mutxamel*, l'única verament existent. Descartada la falòrnia de l'existència d'una «Mellaria contestana».¹

S. Guarnier (en *Alcm*) suggerí vagament origen aràbic. Com que realment hi induïa l'estructura del nom (preformativa *mu-* + 3 consonants amb vocalisme *u-ē*) s'hi adherí Mikel de Epalza, en un article publicat el 15-II-1980 en el diari «Información», d'Alacant, on temptejava (no sense traïr crítica i coneixements deficients) dues pistes aràbigues: *muğámel* 'embellit' o *múšmal* var. de *mašmúl* 'exposat al vent del Nord'; totes dues visiblement impossibles, ja pels sons; amb la innocent excusa d'una grafia *Mujamel* amb *j* —inexistent: ultracorrecció ocasional merament gràfica d'algun escriptor local (esclau del llunyà apitxat).

Però el mateix Epalza ho millorà, en un grau quasi decisiu, en una sàvia nota de 1982, (p.p. *Bu. Soc. Onom. Bna.*, juny, pp. 15-17), proposant derivar-lo d'un «nomen loci» de l'arrel *ğ-m-ē* 'reunir', que ell dóna com *muğma*^c 'lloc de reunió'; 'mercat'; en resultat, però, el que consta bé és *mağma*^c 'reunió en què hom compra i ven', en l'africà Beqrí (†1094) i el mot apareix en altres diverses accs. provinents de la general 'lloc de reunió' (en *RMa.* «concilium, compes» «campana», 178b, 307) i realment també és legítima la forma *muğma*^c, si bé no és pròpiament 'mercat' (substantiu), sinó el participi passiu del mateix verb; i en forma IV, molt ben documentada pertot.²

Però Epalza no justificava la grossa discrepància fonètica entre *muğma*^c i *Mutxamel*. Impossibile tan violenta transformació; i increïble el complicat híbrid a què ell recorregué, per sortir del pas, amb l'àr. *mā* / *mī* 'aigua' + el sufix romànic diminutiu -ELLU.

Vaig rectificar i completar la idea en el *DECat.* v. 860b27-34. Ha de ser *Muğma*^c *ēl-Lāh* 'el gran aplec o gran mercat' (literalment el mercat d'Al·lah), canviat per metàtesi del 'ain i la a, en *muğ^cam ēl·le*. Així s'explica: 1°: la *-a-*; 2°: el *č*, perquè el *ğ* aràbic, en contacte amb la forta africada 'ain, s'ensordeix en *-tx-*; i 3°: s'explica *-el-*, sense l'increïble i rebuscat híbridisme: es tracta del ben conegut 'superlatiu islàmic', que ha donat tants NLL coneguts —*Fatarella*, *Ondarella*, *Favanella*, *Fondeguilla*, *Fathilla*, però sovint la pron. *ā* d' *Al-lāh*, oïda com *ēl·le*, dóna lloc a la ulterior apòcope catalanitzant de la *-e-*: *-mele* > *mel*, com en *Fadrell* (Cast.Pna.), *Rafalell* (Val.),